

V Kršnův zpravodaj

Časopis pro přátele a oddané Kršny prosinec 1994–leden 1995

IV/6

Milí přátelé,

je tady poslední měsíc v roce a s ním poslední letošní číslo Kršnova zpravodaje. Věříme, že Vás potěší alespoň tak, jako čísla předchozí.

4. listopadu jsme oslavili Gó púdžu a Góvardhana púdžu. Oslava proběhla v rodinném kroužku, neboť hostů nepřišlo mnoho, jak se dalo v pátek, v pracovní den, čekat. Využili jsme jednoho z posledních pěkných podzimních dnů, seřadili jsme krávy v ohradě za kolejemi a Turija Prabhu provedl púdžu (obřad). Krávy si pochutnaly na slavnostní girlandě ze zelených listů a speciálních kuličkách (spíše koulích) z ovsa.

V chrámu se pak rozproutil kirtan kolem Góvardhanu z halvy. Oslava skončila příjemným debatováním duchovních námětů nad lahodným prasádam.

Přejeme všem našim příznivcům pěkné prožití vánočních svátků a šťastný a úspěšný rok 1995. Věříme, že k jeho šťastnému průběhu pomůže i Kršnův zpravodaj.

Oddaní z Kršnova dvora.

Vánoční nabídka zásilkové služby

V předvánoční době všichni stojíme před problémem, jak potěšit své blízké. Naše zásilková služba přichází s několika novinkami (pravidelní čtenáři Kršnova zpravodaje si zajisté všimli rozšířené nabídky již v čísle minulém) a výhodami v tomto čase tradičními.

Každý z Vás, kdo projeví zájem o nabídku zásilkové služby a odešle nám objednávací lístek označený „Vánoční nabídka“ nejpozději do posledního dne měsíce prosince tohoto roku (směrodatný je den podání — razítka pošty), bude obšťastněn těmito výhodami:

1. Bude-li hodnota Vámi vybraného zboží v rozmezí od 250,-Kč do 500,-Kč, máte právo na jednu z těchto publikací zdarma jako prémii (Nektar pokynů, Šrí Iščópanišad, Dokonalé otázky a dokonalé odpovědi, Rádža-vidjá, královské poznání, Rozhovory mezi Východem a Západem).

2. Bude-li hodnota Vámi vybraného zboží v rozmezí od 500,-Kč (včetně) do 1000,-Kč, máte právo na jednu z těchto publikací zdarma jako prémii (Prabhupáda, život čistého oddaného, Nauka o seberealizaci, Vědecké poznání duše, Zlatý Avatár), nebo na dvě prémie uvedené pod bodem 1.

3. Bude-li hodnota Vámi vybraného zboží 1000,-Kč a více, máte právo zdarma získat jako prémii jeden z těchto tří titulů (Bhagavad-gítá — taková, jaká je, dva plakáty podle Vašeho výběru, komplet 1. zpěvu Šrímad-Bhágavatamu), nebo dvě prémie uvedené pod bodem 2., nebo čtyři prémie uvedené pod bodem 1.

Těm, kteří z nějakého důvodu nevyužijí svého práva získat prémii zdarma, poskytneme slevu na ceně zboží 10%.

Pozor!!! Každý z Vás objeví ve své zásilce balíček s překvapením!

A nakonec ... V průběhu měsíce prosince vychází očekávaný 3. zpěv Šrímad-Bhágavatamu ve třech dílech.

Upozornění pro přátele ze Slovenska: od ledna 1995 dochází ke změně poštovních sazeb ve styku mezi oběma republikami (mezinárodní sazby).

Případně zájemce o naši nabídku prosíme o odeslání objednávky v první polovině měsíce prosince v důsledku zatíženosti poštovní přepravy před vánočními svátky. Bude tak zvýšena pravděpodobnost dodání Vaší objednávky do konce tohoto roku. Vaše objednávky, které obdržíme v druhé polovině měsíce, budou vybaveny pravděpodobně až počátkem příštího roku. Děkujeme Vám za pochopení.

108.
Mnoho lidí se poprvé setká s hnutím Haré Kršna prostřednictvím zpívání kirtanů a bhádžanů. Co však lidé, které tento druh hudby nepřitahuje? Zde opět vidíme příklad Kršnovy milosti. Předkládá těmto lidem hudbu v podobě, jakou jsou schopni přijmout. Právě takovým příkladem je hardcorová skupina 108 z USA, jejíž koncert jsme měli možnost vidět v Praze 9. září, v klubu 007 na Strahově.

Nejvyšší vzdělání II.

Dokončení přednášky

Šrí Šrímad A.Č. Bhaktivédanty Swamiho Prabhupády
nahrané 22. listopadu 1966 v New Yorku

rāja-vidyā rāja-guhyam pavitrām idam uttamam
pratyakṣāvagamān dharmaṁ su-sukham kartum avyayam

„Tato moudrost je královské vědění a nejdůvěrnější tajemství. Je to nejčistší moudrost, a protože umožňuje realizaci vlastního já, je dokonalostí náboženství. Vykonává se s radostnou náladou a nikdy nekončí.“ Bhagavad-gítá 9.2

Příznaky vysvobození

Porozumět Kršnovi není snadné, ale Kršna je velice laskavý. Kršna ví, že v tomto věku Kali bude velice obtížné dosáhnout vysvobození obyčejnou cestou, což znamená nejprve dosáhnout úroveň civilizovaného člověka, potom zbožného člověka, potom dávat milodary a provádět obřady, pak se dostat na úroveň poznání, potom dosáhnout vysvobození. Proto přišel jako Šrí Caitanja Maháprabhu a dal nám přímou metodu, která nám umožní uvědomit si Kršnu.

Kršnu je možné poznat po vysvobození. Stojí to v Bhagavad-gítě: *brahma-bhūtaḥ prasannātmā*. Prvním příznakem osvobozeného člověka je, že je velice šťastný. Nikdy ho neuvídíte naříkat. *Na śocati na kṅkṣati*: o nic se nebojí. Všichni se bojíme. „Nemám tohle. Musím se postarat o tohle. Musím zaplatit tenhle účet. Musím dělat to či ono.“ — Tolik strachu. Ale vysvobozený člověk se ničeho nebojí. Neznačená to, že je velký boháč, který se nemusí o nic starat. Ne. Není to nutné, a přesto se o nic nebojí.

Také nad ničím nenaříká. Nemyslí si: „Jsem tak chudý.“ Proč by si měl myslet, že je chudý? Když si myslím, že jsem součástí hmotného světa a ještě jsem nezískal to či ono, pak si myslím, že jsem chudý. Když se však člověk vysvobodí z hmotného pojetí života, nestará se, jestli něco má nebo nemá. Proto je

prasannātmā, neustále šťastný. „Nemám, co získat, nemám, co ztratit. Já sem nepatřím.“ To je vysvobození.

Osvobozený člověk vidí všechno *samaḥ sarveṣu bhūteṣu*: nevidí nikoho jako chudého a bohatého, učeného nebo hloupého. V hmotném světě je tolik dualit, ale vysvobozený člověk se na všechno dívá z duchovní úrovně. Vidí, že každá živá bytost je nedílnou částí Kršny, a proto se snaží všechny přivést zpátky k vědomí Kršny. Nedělá rozdíly: „To je bráhman. To je šúdra, dělník. To je Ind. To je Američan. Ten je bílý. Ten je černý. Ten je vzdělaný a ten je hloupý.“ Ne. „Všichni by si měli být znovu vědomí Kršny.“ Tak se dívá na svět. *Samaḥ sarveṣu bhūteṣu*. Když je člověk kvalifikovaný, pak *mad-bhaktim labhate parām*. Pán Kršna říká: „Pak se z něj může stát Můj čistý oddaný.“

Dospět k vysvobození podle usměrňujících zásad není snadné. Zvláště to není snadné v tomto věku. Bhágavatam popisuje lidi tohoto věku jako *prāyēnālpāyusaḥ*, „jejich život je velice krátký“, *mandāḥ*, jsou „velice pomalí“. Ze čtyřadvaceti hodin lidé prospí dvanáct hodin a ze zbývajících dvanácti hodin deset věnují vydělávání peněz. Zbývají dvě hodiny. Jak se mohou věnovat duchovnímu poznání? Nemají čas.

Šrímad-Bhágavatam dále říká: *su-manda-matayo*. Když má někdo touhu po duchovním pokroku, narazí na tolik pseudonáboženských skupin.

Manda-bhāgyaḥ: „Většina lidí nemá štěstí.“ Mnoha lidem se nedostává v dostatečné míře ani základních životních nezbytností — jídla, spánku, obrany a sexu. To je dostupné dokonce i zvířatům. V současném věku Kali mají však i lidé problémy obstarat si tyto základní potřeby: nějaký přístřešek, jídlo a manželku. A všichni se bojí. „Kdy začne válka a mě povolají na frontu?“

A nakonec *upadruta* — „Lidé jsou ještě navíc neustále rozrušováni nějakými nemocemi a jinými nepříjemnostmi.“

V takovém stavu se nacházejí lidé v tomto věku. Šrí Kršna věděl, že pro takové lidi nebude možné dospět k vysvobození pomocí usměrňujících zásad. Ze své bezpříčinné milosti proto sestoupil jako Šrí Caitanja a rozdával nejvyšší dokonalost života — duchovní extázi — prostřednictvím zpívání *Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa Kṛṣṇa Hare Hare / Hare Rāma Hare Rāma Rāma Rāma Hare Hare*. To je praktické. Nezávisí to na tom, jestli je člověk vysvobozený nebo není. Nezávisí to na vašem postavení a podmínění. Každý se může zúčastnit a pocítit extázi. Tento proces je označován jako *pavitram*, „velice čistý“. Každý, kdo se do něho zapojí, se očistí. Očista začíná okamžitě.

Uttamam znamená „nejvyšší“ nebo „transcendentální“. Včera jsem vysvětloval význam slova *uttamam* citováním komentáře k dnešnímu verši. Význam slova *uttamam* tam byl vysvětlen na verši z Padma Purány:

*aprāradbha-phalaṁ pāpaṁ
kūṭaṁ bījaṁ phalānāmukham
kramaṇaiva pralīyeta
viṣṇu-bhakti-ratāmanām*

Semena všech hříšných reakcí člověka, který si je vědom Kršny — který má nejvyšší transcendentální poznání, jsou zcela zničena. V Bhagavad-gítě je uveden příklad, že když něco dáme do ohně, promění se to v prach. Podobně když

začne hořet oheň vědomí Kršny, všechny reakce za hříšné činnosti z minulého života jsou zničeny.

Účel písem

Trpíme kvůli hříchům, kterých jsme se dopustili. A hřešíme proto, že jsme nevědomí. Hříšné věci dělají lidé, kteří nevědí, co je co. Dítě neví, co se stane, když se dotkne ohně, protože je nevědomě. Dá ruku do ohně a spálí se. Oheň nedělá pro děti žádné výjimky. Oheň je oheň. My také nevíme, jak pracuje hmotný svět — jaké má zákony, kdo je ovládá a jak. Z nevědomosti něco uděláme, ale přírodní zákony jsou tak přísné, že nám nikdy nic neodpustí a nezáleží, jestli to uděláme vědomě nebo nevědomě.

Příčinou utrpení je nevědomost, a proto bychom se měli snažit získat náležitě poznání. Opravdové poznání nám umožní vidět věci tak, jak jsou — jak vypadá svět, jak vypadá Bůh, jaký k Němu máme vztah. Neměli bychom být pouze nějakí odborníci v určitém technickém oboru. To není poznání. Poznání vypadá následovně: každý by měl vědět, co je, a jak by měl jednat. Takové poznání je možné obdržet v lidské životní podobě a nikoliv ve zvířecí.

Caitanja Maháprabhu říká: „Lidé již od nepaměti zapominají na svůj vztah k Nejvyššímu Pánu. Proto jim Pán posílá mnoho svých zástupců, kteří jim dávají písmo.“ Měli bychom využít písem, zvláště Bhagavad-gíty. V Bhagavad-gítě je všechno velice pěkně popsáno. Můžete se ptát. Můžete se tomu snažit porozumět na základě poznání, které máte, na základě své inteligence. Vše bude jasné.

Měli bychom využít Bhagavad-gíty. Spojíme-li studium s pronášením transcendentální zvukové vibrace *Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa Kṛṣṇa Hare Hare / Hare Rāma Hare Rāma Rāma Rāma Hare Hare*, naše schopnost porozumět jí se bude stále zvětšovat.

Děkuji Vám mnohokrát.

V Belgickém *Chateau de Petite Somme*, kam se sjíždějí návštěvníci z celého Beneluxu, se kromě pravidelných prohlídek malého hradu spojených s krátkým úvodem do vaišnavské tradice od místních oddaných také každoročně koná i setkání oddaných z celé Evropy, tzv. *Communication seminar*. Zajímavé je především pro ty, kteří se věnují například šíření vědomí Kršny prostřednictvím veřejných sdělovacích prostředků, snaží se o dialog s církví nebo chtějí navázat spolupráci s akademiky. Avšak přijet může každý, koho zajímá různý pohled na bohatou vaišnavskou tradici a na současnou realitu Haré Kršna hnutí. Na tomto setkání, kterému se také říká „tržiště nápadů a inspirace evropských kazatelů“, přednášel v roce 1992 i Rančor dás, žák Šríly Prabhupády žijící v Anglii, aby se s přítomnými oddanými podělil o své realizace. Jeho přednášku vám ve zkrácené podobě nabízíme.

Společenství oddaných

mé hledání univerzálního náboženství

Rančor dás

Chodil jsem do katolické školy, kde nás neučili o ostatních náboženstvích, neboť učil o naukách, které byly očividně falešné, se považoval za ztrátu času. Tehdy před *Druhým vatikánským koncilem* katolická církev učila nejen, že Ježíš je jediná cesta k Bohu, ale také, že římsko-katolická církev je jediná cesta k Ježíšovi. Připadalo mi to velmi nespravedlivé vůči lidem, kteří o Ježíšovi nikdy neslyšeli, a také neuctivé k milionům věřících, kteří věrně následovali své rodné náboženské tradice. Cítil jsem, že to nemůže být pravé Ježíšovo učení, a proto jsem se nemohl cele oddat náboženské cestě, která předem vylučovala tolik lidí.

V devatenácti letech se mi dostala do rukou Bhagavad-gítá a hluboce na mne zapůsobila. Byla to kniha, která zjevně obsahovala pravdu o Bohu. Hlás, jenž ke mně promlouval z jejích

stránek, byl totožný s tím, který jsem slyšel z Evangelii, i když nepřicházel z křesťanské tradice. Všeobecná moudrost, kterou jsem cítil v Ježíšově učení, zde hovořila z každé stránky. Tak jako mnozí přede mnou, jsem i já došel k poznání, že Bhagavad-gítá je dostatečně hluboká, aby dokázala obsáhnout celé spektrum lidské náboženské zkušenosti.

V té době jsem se občas díval na večerní publicistický pořad televize *BBC Late Night Line Up*. Hostem programu byl vznešeně a laskavě vyhlížející indický guru, který vypadal a mluvil jako skutečný duchovní mistr. Moderátor pořadu ho požádal, aby se představil a v krátkosti uvedl své učení a on okamžitě odpověděl, že přišel učil, jak milovat Boha.

Bezprostřední odpověď moderátora poněkud vyvedla z míry, ale zeptal se

dále: „O kterém Bohu mluvíte? Je stejný jako křesťanský Bůh?“ Zvědavě jsem čekal na jeho odpověď. Mohl tento muž, který zjevně nebyl křesťanem, uctívat stejného Boha jako já? O tom, že Boha znal, nemohlo být pochyb — výraz jeho tváře hovořil sám za sebe.

„Ovšemže mluvím o stejném Bohu,“ zněla jeho odpověď doprovázená chápavým úsměvem. Moderátor požádal o malou ukázkou a Prabhupáda usedl na podlahu studia a začal se svými žáky zpívat Haré Kršna mantru. Božský zvuk Kršnových jmen mě nenechal na pochybách, že Prabhupáda mluvil pravdu.

Získal jsem Prabhupádovu Bhagavad-gítu a její studium mě stále více přesvědčovalo o tom, že se jedná o skutečně univerzální písmo. Kršna podporuje všechny druhy vyznání jako část procesu hledání pravdy. V sedmácté kapitole vysvětluje různé druhy víry odpovídající jednotlivým druhům lidí a podporuje snahu každého jednotlivce na jeho cestě tím, že ho utvrzuje v jeho víře a oddanosti k vyvolenému božstvu (7.21). Dále varuje před rušením ostatních na jejich cestě (3.26), protože z konečného hlediska jsou všechny bytosti na Kršnově cestě a dostávají od Něj odplatu (4.11). Jeden z klíčových veršů pro mě byl:

„Kdykoliv a kdekoliv nastává úpadek náboženství a převládne ateismus, ó synu Bháratův, v té době sestoupím.“ (4.7) Tímto slavným výrokiem Kršna smetl všechny sektářské „monopoly na pravdu“. Prabhupádův komentář to potvrzuje následovně: „Někteří lidé tvrdí, že Bůh se zjevuje pouze v Indii, avšak to není v žádném případě podmínkou. Může sestoupit kdekoliv a kdykoliv podle Svého přání.

V každém Svém vtělení sděluje lidem jen tolik duchovního poznání, kolik mohou pochopit podle místa a okolností, ve kterých se nacházejí. Poslání všech avatárů však zůstává stejné — vést lidi k vědomí Boha a přimět je k tomu, aby se řídili náboženskými zásadami. Bůh někdy sestoupí Osobně a někdy pošle Svého pravého zástupce — syna, služebníka, nebo sestoupí Sám ve skryté podobě.“ Neměli bychom si myslet, že Šrí Kršna a Šrí Čaitanja jsou jediní, kdo učili lidi tohoto světa o Bohu, nebo že vaišnavská tradice je jediné pravé náboženské učení.

Nejpřesvědčivější pro mne bylo Kršnovo tvrzení, že cesta pravého poznání trvá mnoho životů. Z toho bylo zřejmé, že různé náboženské cesty a jejich etapy představují stupně na žebříku duchovního pokroku.

Je zajímavé, že od doby, kdy jsem navštěvoval školu, se oficiální doktrína katolické církve změnila. Nyní se učí, že Krista je třeba vidět ve všech náboženstvích. Dobrý hinduista tedy může nalézt Krista následováním Bhagavad-gíty. Je to velký krok kupředu, který se blíží tomu, co říkal Prabhupáda o věřících z jiných tradic. Šríla Prabhupáda často mluvil o jednotě náboženství a o tom, že nepřišel dělat z křesťanů hinduisty, ale povzbudit je, aby řádně následovali svoji vlastní tradici.

V knize *Světlo Bhágavatamu* jsem našel další důležitou pasáž: „V tomto věku bezbožné civilizace uznali mudrci celého světa, že náboženské skupiny, které věří v Boha, musí vyjít z ústraní a kázat vědu o Bohu všem lidem. Hinduisté, muslimové, křesťané a ostatní, kteří pevně věří v autoritu Boha, nesmí nečinně sedět a tiše přihlížet, jak se stále rozrůstá bezbožná civilizace. Vůdčí osobnosti nábožen-

ských hnutí se musí sejít a vytvořit společnou základnu společenství oddaných celého světa.“

Tyto a podobné pocity vůči členům jiných náboženství Prabhupáda obvykle vyjadřoval na veřejných přednáškách nebo mezinárodních konferencích. Nesměřovaly k jeho blízkým následovníkům. Prabhupáda tak dal příklad, jak je nutné během kázání rozlišovat. Pravý kazatel jemně přizpůsobuje poselství podle obecnstva, aniž by měnil filozofii nebo dělal kompromisy ohledně pravdy.

Ve společnosti oddaných, v úzkém kruhu, posloucháme a hovoříme přímo

o Kršnovi, Jeho kráse, Jeho milosti, Jeho moudrosti a Jeho láskyplných zábavách s Jeho společníky a tak prohlubujeme naši lásku k Němu a k sobě navzájem.

Když opustíme chrámy a vyjdeme do světa, musíme se chovat jinak, s moudrostí a citem k ostatním duším a duchovním pravdám. Naše přístupy se mohou lišit od těch, které sdílíme s oddanými Kršny, mohou být obecnějšího rázu, a přesto mohou být velice vzácné a jedinečné v tomto hmotném světě. Kazatel se snaží mluvit k srdci člověka — neopakuje jen naučené výroky, ale je schopen naslouchat

Rančor dás dříve pracoval v ekologické organizaci WWF a pokusil se pomoci při obnově původní vegetace v oblasti Vrndávanu. WWF přispěla za účasti dětí z vrndávanských a anglických škol na výsadbu stromů kolem cesty lemující Vrndávan. Na této fotografii je Rančor s jedním z místních obyvatel Vrndávanu, který prosil o záchranu místních stromů. Rančor nyní pracuje jako poradce pro mezináboženské záležitosti.

hlasu Kršnovy inspirace a také jejímu odrazu v srdci posluchače.

Tak se nám může poštětit, že potkáme členy jiných náboženství, kteří nám mají mnoho co dát. To, že známe Kršnovu osobní podobu a oni nikoliv, ještě neznámá, že se od nich nemůžeme nic naučit. Znakem duchovně pokročilého člověka je, že se neustále učí, od každého a ze všeho, a nikdy není hluchý k hlasu Pána Kršny, ať mluví odkudkoliv nebo prostřednictvím kohokoliv. Mám přítele křesťana, který následuje své učení, a přitom má k oddaným Kršny velkou úctu a je vždy připravený jim naslouchat. To je známka duchovního pokroku.

Ti, jimž náboženská pravidla nedávají možnost učit se od následovníků jiných duchovních cest a ti, kdo si nedokáží vážít oddaných Kršny, zjevně nepatří mezi nejpokročilejší oddané. Je třeba je respektovat, ale pro nás i pro ně je nejlepší se navzájem nesdružovat. Ovšem ti oddaní (jak je Prabhupáda nazývá, neboť mají pevnou víru v Boha, přestože Jej nemusí znát jako Kršnu), kteří jsou otevření vůči ostatním, představují pravý opak. K nim bychom se měli chovat velkoryse, protože si máme navzájem mnoho co dát.

Osobně je mi velice líto, že v mnoha kruzích si ISKCON získal pověst fundamentalistické hinduistické skupiny, kterou zajímají jen stoupenci a vlastní pokrok a jejíž přívrženci jsou natolik zaneprázdnění předkládáním vlastního názoru, že nemají čas naslouchat názorům ostatních. Nevěřím, že by to byl Prabhupádův záměr. Bohužel, mnozí z nás zapomněli rozlišovat mezi společnostmi oddaných a veřejností.

Před několika lety jsem se zúčastnil canterburského festivalu, kde se shro-

máždili příslušníci všech náboženství. Jako jeden z organizátorů jsem vedl skupinu poutníků, jejíž jednu polovinu tvořili oddaní a druhou polovinu členové jiných náboženství. Vyšli jsme z Bhaktivédantova Manoru, hlavního centra ISKCONu v Británii, a vydali jsme se na šestidenní pěší cestu do Canterbury.

Gerry Jennings, křesťanka, která přijela se svou dcerou z Ameriky, se zde poprvé v životě setkala s oddanými. Když skončilo našich osm společných dní, zeptal jsem se jí, co si myslí o oddaných:

„Oddaní jsou velmi mírumilovní a srdeční a mnohému jsem se od nich naučila. Pokud jim ale mohu dát nějakou radu, pak asi tu, že by měli lidem naslouchat stejně jako kázat. Každý je nadšený mluvit o své víře, ale musí si uvědomit, že stejně nadšený je i jeho partner v rozhovoru. Pokud lidé jakéhokoliv vyznání dokáží usednout a naslouchat stejnou měrou jako mluvit, potom všichni dojdeme k pojetí jednoho Boha snadněji než jakýmkoliv jiným způsobem.“ Její dobře míněná rada byla pro mě poučná. Ona sama je důkazem, že vědomí Kršny můžeme předávat i jinak věřícím lidem a zvyšovat tak své poznání Kršny a Jeho milosti.

Věřím, že když my, členové hnutí pro vědomí Kršny, v sobě najdeme odvahu, moudrost a lásku k tomu, abychom se otevřeli okolnímu světu v duchu pokory a důvěry, povaha ISKCONu se změní. Bez ústupků ve svém vnitřním životě můžeme dojít k poznání, že skutečně patříme k univerzálnímu společenství oddaných.

Původně uveřejněno v časopise ISKCON Communications Journal, No. 2, 1993

„Co budete ve vaší škole učit?“ Častá otázka, kterou mi kladou mnozí hosté, když si povídáme o gurukule. „Budou mít také matematiku, češtinu, dějepis?“ Možná si lidé představují, že být oddaným znamená izolovat se od „materiálního světa“ a pokud možno nic nevědět. Chtěl bych tento omyl uvést na pravou míru a pokusím se vysvětlit, o jaké vzdělání naše gurukula bude usilovat.

Co je cílem gurukuly?

Žáci jsou většinou posuzováni podle toho, kolik se naučili. Vědí, kdo byl Jan Hus, T. G. Masaryk a Bedřich Smetana? Také by měli umět vyřešit rovnice o dvou neznámých a použít Thaletovu větu. A žížala patří mezi kroužkovce! Obdobnou představu o vzdělání má asi mnoho lidí. Naše děti nebudou ani v tomto obecném rozhledu pozadu, Šríla Prabhupáda si nepřál, aby se na oddané lidé dívali jako na hlupáky. A zkušenosti z Ameriky či ze Švédska ukazují, že žáci gurukul měli v mnoha ohledech dokonce nadprůměrné znalosti. Přesto se s nejedním učitelem shodneme na tom, že vzdělání neznamená přelévání moře informací z učebnic do hlav studentů. Toto nešťastné pochopení významu vzdělání komentuje přední americký filozof Erich Fromm slovy: „Školy jsou továrny, v nichž se všeho všudy produkují balíky znalostí — ačkoliv školy obvykle tvrdí, že chtějí uvést studenty do kontaktu s nejlepšími výsledky lidského ducha.“

Proto považujeme praktickou osobní potřebu žáků za důležitější než obecný přehled. Bude to znamenat, že je uchráníme před zbytečným šprtáním vzorečků a pouček, a spíše je naučíme, jak a kde je v případě potřeby najdou. Například v hodinách matematiky jsme probírali množství výpočtů, rovnic, vzorečků atd. Pak se vám přihodí, že máte vést malé účetnictví a najednou pořádně nevíte jak.

Hodláme tedy učit děti, jak si naplánavat nákup a rozumně hospodařit s pe-

nězi. Když počítáme povrch, můžeme spočítat počet tabulí skla, které budeme potřebovat pro náš konkrétní skleník. Proč používat příklady s nějakým A a B, které zůstanou pouze na papíře?

Nebo zeměpis. Měli jsme možnost srovnávat těžbu ropy a zemního plynu jednotlivých zemí, podívat se, kde který průmysl kvete barevnými skvrnami na hladinách řek a moří. Ale nedozvěděli jsme se, jak vypadá život obyčejného člověka třeba právě v Saúdské Arábii. Jak jí a jaké má zvyky? Čemu věří a co vyznává? Jaký má vztah ke své zemi, zvířatům a rostlinám? Jestliže vyrazíte do zahraničí, zejména mimo Evropu, tyto informace jsou k nezaplacení.

Při výuce budeme klást velký důraz na hygienu, stravovací návyky a životosprávu vůbec. To je přece samozřejmé, řeknete, a není na tom nic zvláštního. Jak je potom možné, že člověk s akademickým titulem si po návštěvě toalety ani neumyje ruce? Jak je možné, že lidé se přejídají masem, pijí alkohol, a o nějaké kultuře se ve většině stravovacích zařízení nedá ani mluvit?

Doufáme, že jednoduchý život na farmě dětem umožní pochopit, že mléko a obilí nám dodávají naše matky — matka kráva a matka Země. Při sledování běžného konzumního stylu života je člověk spíše ochoten věřit, že to vše vyrábíme sami. My ale chceme, aby další generace rozuměla tomu, že jsme na kra- vácích a zemi závislí, a aby se je naučila

ctít a chránit. Vedeme děti k respektování práv všech Božích dětí — ptáků, zvířat či rostlin. Oni jsou také součástí stvoření a rozhodně nejsou určeni k bezcitnému vykořisťování a hromadné likvidaci. To jsou některé z dalších praktických zásad skutečného vzdělání.

Dotkli jsme se tedy třetího a nejdůležitějšího cíle školy a tím je inspirovat a rozvíjet v dětech lásku ke Kršnovi. Oba předchozí cíle, tj. obecný přehled a praktické znalosti, by měly pomáhat v dosažení tohoto nejvyššího cíle. Šríla Prabhupáda nám ve svých knihách věnoval skutečný poklad védské moudrosti a rád bychom, aby z něj děti braly plnými hrstmi. Důkladným studiem Bhagavad-gíty, Šrímad-Bhágavatamu a dalších knih se naplní i druhá polovina návodu k duchovnímu životu — hluboké myšlení. Aby filozofické poznání přineslo kýžené ovoce, musí stát na pevném a čistém charakteru člověka. Šríla Prabhupáda zdůraznil, že naším cílem není vychovat velké učence, ale chceme člověka ideálního svým chováním, svým vědomím Kršny.

„Kdo je prost zášti a laskavý přítel všech živých bytostí, kdo se nepovažuje za vlastníka a je prost falešného ega, kdo zachovává klid jak ve štěstí, tak i v neštěstí, kdo je snášenlivý, vždy spokojený, ukázněný a s odhodlaností se věnuje oddané službě a jehož mysl a inteligence jsou upřeny na Mne, takový oddaný je mi velmi drahý.“ (Bhagavad-gítá 12.13-14)

Jedinou cestou, jak vyvinout dobré vlastnosti, je učit se u někoho, kdo už je má. Proto je vztah žáka k duchovnímu učiteli alfou a omegou duchovního života. Je to velmi jednoduché. Milovat Kršnu se můžeme naučit jen od někoho, kdo Ho sám miluje.

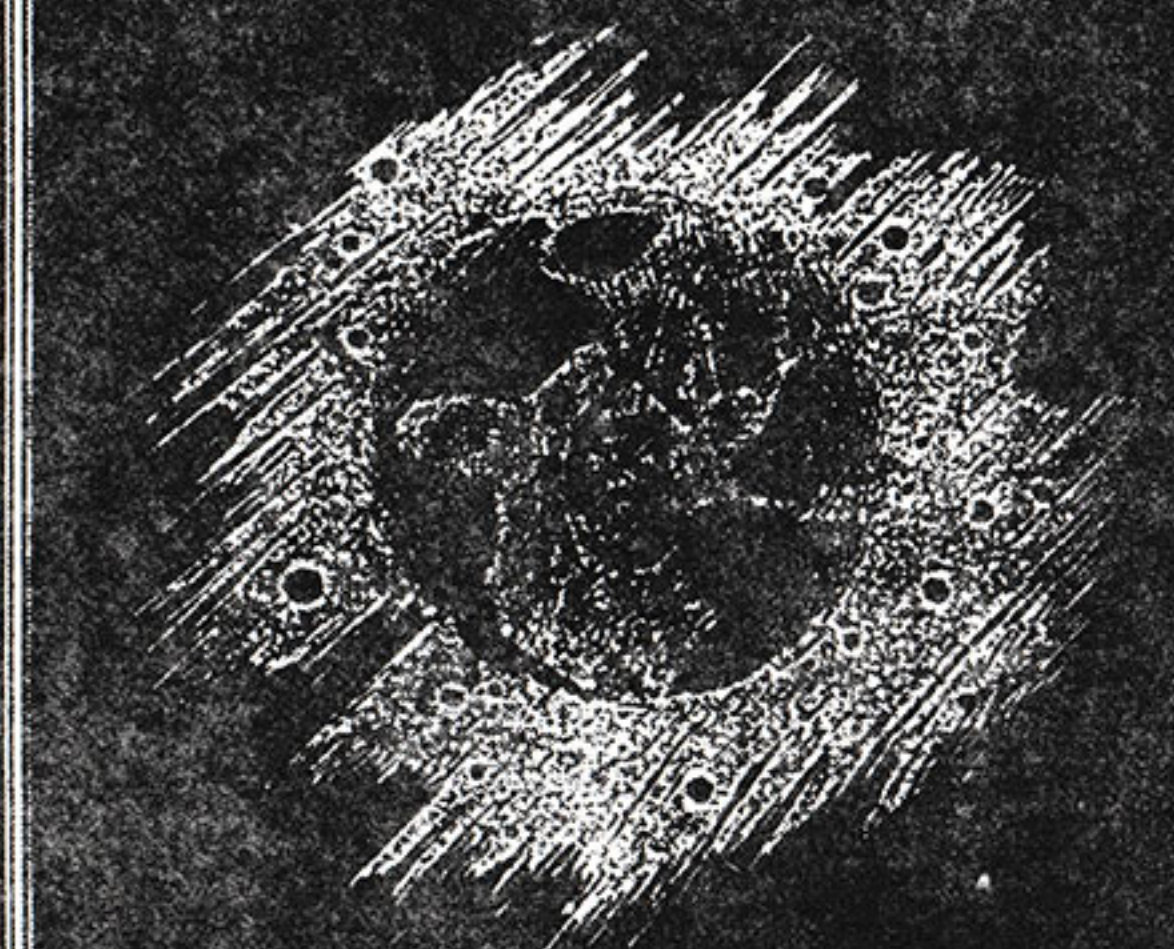
Duchovní učitel je ten, kdo nás zasvětil do umění oddané služby a jen díky jeho milosti můžeme obdržet Kršnovu milost. Gurukula je místo, kde je takový učitel přítomen, ať už osobně, nebo ve svých pokynech. Gurukula na Kršnově dvoře bude skromným příspěvkem k naplnění přání Šríly Prabhupády:

„Původní systém gurukuly by měl být obnoven jako dokonalý příklad systému určeného k výchově velkých lidí, rozvázných a zodpovědných, kteří vědí, co přinese skutečný prospěch a blaho občanům... Máš nyní zodpovědnost za úspěšné uvedení této myšlenky ve své zemi. Udělej to prosím s rozvahou a praktický užitek na sebe nenecháš dlouho čekat.“

bhakta Martin

Naše pouto k přírodě je hlubší, než kam mohou dosáhnout technologická řešení krize životního prostředí. Nepochopíme-li to, Země nás ze sebe setřese jako nehodné děti a bude se dál točit.

ALTERNATIVA
časopis, který hledá...

Alternativa, c/o Děti Země, Podbabská 14, 160 00 Praha 6, tel. 02/3117075

Šrí Góvardhana-púdža — svátek krav

Dnes je Góvardhanadhári, den, kdy Šrí Kršna zvedl kopec Góvardhan. Podle védské literatury existují různé polobozi. V řecké mytologii můžeme také najít boha vod, boha blesku atd. Nejsou to žádné výplody fantazie, žádné představy. Tyto osobnosti jsou skutečné. Ve skutečnosti jen málo víme, jak hmotná příroda funguje. Když byl Kršna na této planetě, ne všichni věřili, že je Bůh a že sestoupil na Zemi a hrál si ve Vrndávanu jako pasáček krav. Pouze několik málo lidí, řekněme sto, dvě stě, vědělo, že je Nejvyšší Osobnost Božství. Ostatní si mysleli: „Je to obyčejný člověk, možná trochu mocnější než já. To je vše.“ Někteří zvláště učené lidi spekulovali: „Bůh nemůže sestoupit. Proč by přicházel?“ A takto uvažoval i Indra, král nebes.

Obyvatelé malé vesničky Vrndávanu pořádali Indra-púdžu, což je obřad určený k potěšení Indry. Když se to Kršna (v té době Mu bylo sedm let) dozvěděl, zeptal se Svého otce: „Můj milý tatínku, na jakou oběť se to všichni chystají? Komu je určena a co je jejím výsledkem? Jak bude provedena? Povíš mi to? Rád bych to všechno věděl, tak mi, prosím, vysvětlí význam této oběti.“ Nanda Mahárádž zpočátku na Kršnovy dotazy neodpovídal, neboť se domníval, že by jeho malý chlapec stejně nepochopil složitosti oběti. Kršna však naléhal a Mahárádž Nanda nakonec řekl: „Můj milý chlapče. Tento obřad je víceméně tradice. Musíme se nějak zavděčit vládci deště, Mahárádžovi Indrovi, protože dešť přichází jeho milostí a mraky jsou jeho představitelé a voda je velmi důležitá

pro naše živobytí. Chystáme se tedy uspokojit krále Indru, protože nám laskavě poslal mraky a dostatek deště, jenž je nutný pro úspěšné hospodaření. Voda je velice důležitá, bez deště nemůžeme žít. Jsou nutné k zajištění úspěšných náboženských obřadů, ekonomického vývoje a nakonec spasení, a proto bychom neměli zanechat tradičních obřadů. Přestane-li je člověk vykonávat ze strachu, chamtivosti nebo chytice, jeho budoucnost je nejasná.“

Když to Kršna, Nejvyšší Osobnost Božství, uslyšel, začal mluvit takovým způsobem, jako by chtěl nebeského krále Indru rozzlobit. Navrhl, aby oběť nekonali a přemluvil vesničany, aby uctívali horu Góvardhan, ke které mají zvláštní vztah, neboť jim zajišťuje pastviny pro krávy, vodu ze studánek atd. Ve své řeči Šrí Kršna prakticky popsal celou ekonomii společnosti. Ve všech odvětvích lidské společnosti a v říši zvířat, mezi krávami, psy, kozami atd. musí všichni hrát svou roli. Všichni musí spolupracovat pro konečné blaho celé společnosti, kam patří nejen pohybující se bytosti, ale i nehybné, jako hory a země. Vaišjové — zemědělci — jsou obzvláště zodpovědní za ekonomické zlepšení společnosti pěstováním obilí, ochranou krav, přepravou jídla v době potřeby a bankovníctvím či financováním. Šríla Prabhupáda v této pasáži dále dodává, že všichni jsou svým způsobem důležití, ale někteří jsou přímo zodpovědní za pokrok lidské společnosti a jiní nepřímo. Je-li však všechno uspořádáno v duchu vědomí Kršny, pak je postaráno o blaho všech. Jak příběh pokračuje, si můžete

přečíst v 25. kapitole prvního dílu knížky Kršna.

Védský způsob obdělávání půdy s voly, jak to dělali lidé po tisíciletí a většina světa to tak stále dělá, je hospodaření slušné, v malém měřítku, osobní, nevyděračské a nekapitalistické. Podle védské ekonomiky je člověk považován za bohatého, má-li velké zásoby obilí a mnoho krav. Pouze s pomocí těchto dvou věcí může lidstvo vyřešit svůj potravinový problém. Vše ostatní jsou zbytečnosti, které si člověk uměle vytvořil, aby zničil svůj cenný lidský život a promrhal čas na věcech, které nejsou nutné. Když jedna třetina světového obyvatelstva konzumuje dvě třetiny světových zdrojů a ještě k tomu doporučuje ostatním, aby se i oni takto chovali, je to jako nejsporný vtip. Ve jménu pokroku a modernizace jsou lidé nuceni, aby se honili za iluzí, což však způsobuje, že se z nich stávají chudáci i po psychické stránce. Většina lidí musí žít ve stínu urbanizačního snu, kterého stejně nelze docílit.

Západní kultura, která se šíří prostřednictvím televize a obchodu, učí lidi na celém světě, jak má vypadat člověk, ale tento ideál je márnivý, nahrává politické manipulaci a je příčinou současné ekologické katastrofy. Tento model se stává novým světovým náboženstvím a můžeme ho nazvat „ekonoteismus“ neboli „nakupování je život a ekonomie je Bůh“. Ekonoteismus vznikl na Západě v devatenáctém století díky vakuu, které zanechalo mizející křesťanství. Učí, jak nejlevněji uspokojit nekonečnou kapacitu konzumovat a využívá chytice, který by se dal definovat jako nadměrná touha získávat bohatství a moc na úkor ostatních. Tato vlastnost pramení z vnitřních tužeb člověka ovládnout své prostředí.

Nemusíme zničit svět, abychom

vypěstovali potraviny a žili spokojeně. Můžeme žít jednoduchý a sladký život, tak jak to Šrí Kršna Sám ukázal. Ze Šrímad-Bhágavatamu se můžeme dozvědět, jak to vypadalo, když byl Kršna přítomen zde na Zemi. „Mraky dávaly pravidelné deště, když to lidé potřebovali, a země v hojnosti plodila všechny lidské životní nezbytnosti. Krávy měly tak plná vemena a byly tak šťastné, že zavlažovaly pastviny mlékem.“

Mléko je velice důležitá potravina. Ve vegetariánské dietě hraje důležitou úlohu zásobování vitamínem B₁₂. Většina zvířat má ve svých žaludcích mikroorganismy, které dokáží produkovat vitamín B₁₂, ale lidé nikoliv. Pro vegetariány je přirozeným zdrojem vitamínu B₁₂ mléko. Tělo potřebuje vitamín B₁₂, aby se řádně vyvinuly červené krvinky. Nedostatek může způsobit chudokrevnost.

Pro kohokoliv, kdo se snaží porozumět jemnostem duchovní vědy, je největší význam vitamínu B₁₂ v tom, že pomáhá řádně udržovat nervový systém, včetně mozkových buněk. Nedostatek vitamínu B₁₂ se může projevit za pět až deset let a vede postupně k nestálosti, slabé paměti, zmatení a náládovosti. Šríla Prabhupáda zdůrazňoval důležitost mléka pro rozvoj mozkových buněk nutných k duchovnímu chápání: „Kráva je nejdůležitější zvíře, které pomáhá člověku k dokonalosti. Lidské tělo může existovat na jakémkoliv jídle, ale kravské mléko je zvláště důležité pro vyvinutí jemnějších mozkových tkání, aby člověk mohl porozumět složitostem transcendentálního poznání.“ (ŠB 3.5.7, výklad) Mléko je tedy zázračný nápoj, který obsahuje vše k udržení lidských psychických funkcí pro dosažení vyšších cílů. Řádně fungující společnost

se může rozvíjet jen tehdy, když se lidé učí rozvíjet kvalitu dobra a k tomu je nezbytně nutná potrava připravená z mléka, ovoce, zeleniny a obilí.

Toto je úkol zemědělství. Avšak současné zemědělství stojí před velkým problémem: zásoby ropy ubývají. Ve své knize „Rodinné hospodářství“ shrnuje Marty Strange studii New Hampshire univerzity: „Do roku 2020 se vyčerpají naše zásoby ropy a plynu a jestliže se nezmění zemědělská technologie, bude ve Spojených státech na výrobu potravin potřeba 10% ropy a 60% přírodního plynu... Zemědělství, které tak závisí na fosilních palivech, nemůže fungovat věčně — dokonce ani ne dlouho.“ Zážitek z války v Kuvajtu ukazuje, že zásoby mohou být vyčerpány ještě rychleji, než si myslíme. Marty Strange navrhuje, aby Spojené státy zajistily do roku 2013 dostatek pracujících zvířat, jestliže má zemědělství fungovat, aniž by se musely pohonné látky dovážet. Tyto úvahy ukazují zranitelnost zemědělství, které závisí na ropě.

Jestliže nebudeme pracovat s voly a ochraňovat je, nebudeme je mít, až bude nafta příliš drahá. Jean Nolle, technický poradce pro práci se zvířaty, to komentoval: „Začíná být neuvěřitelnou realitou, že farmáři v průmyslových zemích jsou nyní odsouzeni k smrti následkem svého vlastního ekonomického systému, který je přiměl zabít všechna svá tažná zvířata.“ Zanedbávání ochrany krav tedy znamená konec lidské civilizace.

Býk je emblémem morálních zásad a kráva zastupuje Zemi. Je-li kravám a býkům dobře, rozumí se, že i lidé na celém světě jsou šťastní a spokojeni. Je to proto, že býk pomáhá při pěstování obilovin na poli a kráva dává mléko.

Lidé by proto měli pečovat o tato dvě důležitá zvířata, aby nemusela mít strach a mohla se všude vesele toulat. Zabíjení krav v lidské společnosti je jednou z nejhorších sebevražedných politik a ti, kdo se snaží rozvíjet lidské vlastnosti, musí ze všeho nejdříve nasměrovat svou pozornost na ochranu krav.

Mnozí lidé si začínají uvědomovat, že již nelze pokračovat stylem, který se nám doposud zdál samozřejmý. Nebo jak to definoval Jan Keller, profesor na filozofické fakultě v Brně: „Přestaňme se už konečně tvářit, že se vlastně nic neděje. Nesnažme se podobat onomu pánovi, který padaje z desátého poschodí s každým dalším patrem s úlevou zjišťuje, že se mu opět nic nestalo. Prý byla jeho spokojenost největší zhruba metr nad zemí.“

Zde na Kršnově dvoře se snažíme vyhnout překvapení, které čeká každého, kdo narazí na zem. Snažíme se vyvinout soběstačnou komunitu, kde hlavním mottem je jednoduchý život a hluboké myšlení. Zakladatel tohoto hnutí, A.Č. Bhaktivédanta Swami Prabhupáda, si přál, aby jeho žáci zakládali podobné farmy a šli lidem příkladem. Všechno by se pak obrátilo k lepšímu, neboť vesnický život v malých měřících postrádá zkorumpovaný komercionalismus, chamtivost a vykořisťování, na které jsme si zvykli.

Jestliže nedokážeme mít požitek ze služby Kršnovi, budeme nuceni otročit v pekelných továrnách, abychom získali peníze na zakoupení nějakých plastických náhražek radosti. Chceme záviset na volech a nikoliv na strojích. Pak se nezamotáme do složitostí hmotného světa a můžeme se s klidnou myslí zaměstnat v oddané službě Šrí Kršnovi a být plně spokojeni.

REINKARNACE

Souhrnná věda o stěhování duše (8)

Čtyři fáze karmy

Zasej myšlenku a sklidiš čin, zasej čin a sklidiš zvyk, zasej zvyk a sklidiš charakter, zasej charakter a sklidiš osud. (Indické přísloví)

Védská filozofie vysvětluje (v Padma Puráně), že karmické reakce se projevují ve čtyřech různých fázích:

1. *Bija* (doslova semínko): První fáze karmy se vztahuje na reakce, které se teprve později projeví činnostmi. Tyto činnosti však již existují v jemnohmotné podobě našich přání a úmyslů. Védská psychologie považuje naše ještě dřímající přání za reakce v podobě semínka, ze kterých budeme v budoucnosti sklízet úrodu. Abychom se tedy vyvarovali nepříjemných karmických reakcí (jinými slovy utrpení), musíme především věnovat pozornost svým nevysloveným hmotným touhám, dokud semínka ještě nezačala klíčit.

2. *Kūta-stha* (klíčení): Jak jsme již vysvětlili, touha je otcem myšlenky a myšlenka (nebo rozhodnutí) je otcem činu. Druhá fáze karmy se tedy vztahuje na reakce, které právě vznikají poté, co došlo k rozhodnutí provést určitý karmický čin. Jsou to tedy hmotná přání, která právě začala klíčit.

3. *Phalonmukha* (plození ovoce): Třetí fází karmy jsou ty reakce, které již nesou plody (*phala*), poté co byla vykonána činnost, po které jsme nejprve toužili a potom se jí rozhodli vykonat. Jakmile vykoná-

me hmotnou činnost — ať už je „dobrá“ nebo „špatná“ — je to jen otázka času, kdy se projeví karmická reakce, plod v podobě štěstí nebo utrpení.

4. *Prārabdha* (sklizeň): Sem patří karmické reakce, které se již vyplnily. To se vztahuje na všechny reakce, které se uskutečnily a vše, co jsme si s sebou přinesli s narozením, tedy: rodinu, sociální postavení, národnost a rasu, ale také tělesnou stavbu, fyzické a psychické přednosti i nedostatky, inteligenci, zručnost, neboli slovy výše zmíněného indického přísloví zvyky a osobní charakter člověka.

Všechny tyto individuální vlastnosti a příznaky člověka, které rozhodují o současném štěstí a neštěstí, nepředstavují nic jiného než „sklizené plody“ předešlých přání a činů. (Předešlé první tři fáze se také v sanskrtu souhrnně nazývají *aprārabdha* neboli dosud neuskutečněné reakce, to znamená „potenciální štěstí a utrpení“.)

Jak si jistě pozorný čtenář všiml, tato čtvrtá fáze *prārabdha-karma* je také to, čemu se obecně říká „karma“. (V následujících pojednáních budeme v zájmu jednoduchosti nadále používat slova *karma* namísto *prārabdha-karma*.)

Vegetariánský koutek

Dvoubarevné burfi

1. DÍL: 5 dl sušeného mléka	2. DÍL: 4 dl sušeného mléka
1,5 dl mléka	1,5 dl mléka
150 g másla	150 g másla
1 dl cukru	1,2 dl cukru
1 vanilkový cukr	1/2 dl karobu

1. DÍL: Rozmícháme máslo, mléko a cukr a přivedeme k varu. Krátce povaříme a vypneme vařič. Přidáme vanilkový cukr a dobře rozmícháme. Potom za stálého míchání přidáváme sušené mléko a důkladně zamícháme, abychom odstranili hrudky. Teplé nalijeme na malý plech nebo hluboký podnos o rozměrech asi 20 x 20 cm a rovnoměrně rozprostřeme, aby vrstva byla asi 1 - 2 cm tlustá.

2. DÍL: Rozmícháme máslo, mléko, cukr a karob a přivedeme k varu. Krátce povaříme a vypneme vařič. Za stálého míchání přidáváme sušené mléko a důkladně zamícháme. Nalijeme jako druhou vrstvu, rozetřeme a necháme vychladnout. Potom vše nakrájíme na kostky a obětujeme Kršnovi.

Kršňův zpravodaj je dvouměsíčník pro
přátele a oddané Kršny.
Vydává a rozšiřuje

**Zásilková služba
Hnutí Haré Kršna
Kršňův dvůr
257 28 Chotýšany.**

Adresát:

Roční předplatné činí 60,- Kč.
Členové Společnosti přátel a oddaných
Kršny obdrží každý výtisk zdarma.
Podávání novinových zásilek povoleno
Oblastní správou pošt střední Čechy
v Praze, č.j. P/Fiš-2623/93 ze dne
28.12.1993.

*Hare Kṛṣṇa Hare Kṛṣṇa Kṛṣṇa Kṛṣṇa Hare Hare
Hare Rāma Hare Rāma Rāma Rāma Hare Hare*